

ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰਹੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਉਪ-ਮੰਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ "ਕੁਝ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ" ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸ 'ਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਕੀ ਹਨ ਪਰ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ 'ਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਉਪ ਮੰਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਪ ਮੰਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੋਣ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਜੇਕਰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਰੱਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਚੋਣ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਖਦਸ਼ਾ ਉਪਮੰਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪ ਮੰਡਲ ਅਫਸਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੱਤਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ।

(4) ਸਾਡੀ ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 3(3) ਵੈਧ ਹੈ, ਪਰ ਉਪ ਮੰਡਲ ਅਫਸਰ ਦਾ ਮਿਤੀ 5 ਜੁਲਾਈ, 1972 ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨਿਯਮ 3(3) ਨੂੰ ਵੈਧ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਐਚ. ਐਸ. ਬੀ

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਪਰਾਧੀ

ਐਮਆਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਕੇਐਸ ਟਿਵਾਣਾ ਜੇ. ਜੇ.

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਸ਼੍ਰੀ ਦਿਲਬਾਗ ਰਾਏ, - ਜਵਾਬਦੇਹ

1974 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 220

13 ਅਗਸਤ 1976

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1974 ਦਾ ਐਕਟ 2)—ਸੈਕਸ਼ਨ 145—■ "ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੀਬਿਟ—ਅਦ-ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ

Mohinder Singh v. Shri Dilbagh Rai (Tiwana, J.)

■ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ—ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ—ਕੀ ਧਾਰਾ 145 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਕੁਰਕ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ 1974 ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਧਾਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਝਗੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ: (i) ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ (ii) ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ■ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੰਬਿਤ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ (iii) ਕੇਸ ਦੀ ਲੰਬਿਤ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ। ਜੇਕਰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਰਿਸ਼ੀਵਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ - ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੇਸ ਅਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਸਟੇਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੰਕਟਕਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਆਕਰਸ਼ਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਭਾਰ ਨੂੰ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਤੀਸਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸ, ਯਾਨੀ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸਥਿਤੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣ ਕੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਅਧੀਨ ਥੀਏ ਡਿਸਪਿਊਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਨੱਥੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਧਾਰਾ 145 ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਥਾਰਟੀ ਤੇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਰਡਰ XXXIX, ਨਿਯਮ 2(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 145 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕੋ ਹੀ ਧਿਰ ਜਾਂ ਐਡ-ਅੰਤਰਮ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕੋ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣਾ। ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਕੁਰਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 7 ਤੋਂ 12)

ਨੋਟ:—ਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਤ ਪਾਲ ਉਰਫ ਸਤਨਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ 1973 ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਰ 223,

ਕੁਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੰਘ 1974 (II) ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਰ 331,

ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 1975 PLJ (Cr.) 18,

ਰਾਮ ਧਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਕੈਥਲ ਅਤੇ ਹੋਰ 1975 PLJ (Cr.) 41,

ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (1975 ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮਿਸ. ਨੰ. 262-ਐਮ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ 13 ਮਈ, 1975 ਨੂੰ ਸ.

ਮੁਹੰਮਦ. ਇਸਮਾਈਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1975 ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮਿਸ. ਨੰਬਰ 299-M), 8 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1975 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਓਵਰ ਰੂਲਡ

7 ਅਕਤੂਬਰ, 1975 ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਕੇਸ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਮ.ਆਰ.ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 13 ਅਗਸਤ, 1976 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

ਧਾਰਾ 439 ਕਰੋੜ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਕੇ. ਜੈਨ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਪਟਿਆਲਾ, ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਮਿਤੀ 18 ਫਰਵਰੀ, 1974, ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਟਿਆਲਾ, ਮਿਤੀ 2 ਫਰਵਰੀ, 1972 ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਅਮਨ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 145 ਸੀ.ਆਰ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ। ਪੀ.ਸੀ

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੀ.

ਏ.ਐਨ. ਮਿੱਤਲ, ਵਕੀਲ, ਵਿਨੀ ਮਿੱਤਲ, ਵਕੀਲ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੈਡੈਂਟ ਦੇ ਨਾਲ।

ਨਿਰਣਾ

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ.

(1) ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਿਲਬਾਗ ਰਾਏ ਵੱਲੋਂ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਰੋਡ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਖੋਲੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸਥਿਤੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ-

Mohinder Singh v. Shri Dilbagh Rai (Tiwana, J.)

ਇਸ ਖੱਲੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ। ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਅਜੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੈ। 15 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੀਬਿਟ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 145, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦਿਲਬਾਗ ਰਾਏ ਨੂੰ 22 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕੋਠੇ ਦੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। 1 ਫਰਵਰੀ, 1972 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ, ਖੱਲੇ ਨੂੰ ਨੱਥੀ ਕੀਤਾ, ਭਾਵ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਖੱਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ।

(2) ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 1 ਫਰਵਰੀ, 1972 ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਕੁਰਕੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਵਾਦ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(3) ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹਿਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ 6 ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਹਨ: (1) ਦੇਸ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਤ ਪਾਲ ਉਰਫ ਸਤਨਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਪੀ.ਐਸ. ਪੱਤੜ, ਜੇ., (2) ਕੂੜਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਬਨਾਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਐਸ. ਪੱਤੜ, ਜੇ., (3) ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਨਾਮ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਏ.ਡੀ. ਕੋਸ਼ਲ, ਜੇ., (4) ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬੀ.ਐਸ. ਵਿੱਲੋ, ਜੇ., (5) ਅਤੇ ਰਾਮ ਧਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਕੈਥਲ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੋਰ (6), ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸਮਾਈਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (7) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐਮ.ਆਰ.ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਚੇਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਉਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

- (1) ਸੀ.ਆਰ. ਆਰ. 34-74 ਨੇ 21-8-72 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।
- (2) ਸੀ.ਆਰ. ਆਰ. 33-ਆਰ/73 ਦਾ ਫੈਸਲਾ 30-5-73 ਨੂੰ ਹੋਇਆ।
- (3) ਸੀ.ਆਰ. M. 262-M/75 ਨੇ 13-5-75 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।
- (4) ਸੀ.ਆਰ. M. 2046-M/74 ਨੇ 8-11-75 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।
- (5) ਸੀ.ਆਰ. M. 2598-M/74 ਨੇ 24-1-75 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।
- (6) ਸੀ.ਆਰ. M. 2599-M/74, 24-1-75 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
- > (7) ਕਰੋੜ. M. 299 M/75 ਦਾ ਫੈਸਲਾ 8-4-75 ਨੂੰ ਹੋਇਆ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਬਚੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਬੈਠੇ ਵਿਵਾਦਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, ਜੋ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਲੀਬਿਟ ਹੈ, ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(4) ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਜਗਨ ਨਾਥ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਭੈਰੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (8) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਸਟੇਅ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ. ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ, ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਕੁਰਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਿਸੀਵਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਨਰਸੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (9) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਮ.ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.

“ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਵਿਦਵਾਨ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕੁਰਕ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ”

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਕੁਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਐਮ.ਆਰ.ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ. ਨੇ ਰਾਮ ਧਾਰੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ।

(5) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਕੱਲੇ ਬੈਠ ਕੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਕੀ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋ ਸੀਡਿਊਰ ਕੋਡ, ਸਮੇਤ ਡਿਸਪਿਊਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਸਮੇਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਦੋਂ ਇੱਕੋ ਹੀ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕੋ ਹੀ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕੋ ਧਿਰ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੀਬਿਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਹ ਕੇਸ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ।

(8) 1970 (11) ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ (SC) 75.

(9) ਸੀ.ਆਰ. ਆਰ. 88 ਆਰ/73 ਨੇ 11 ਦਸੰਬਰ, 1974 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

(6) ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ (ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਪਾਣੀ) ਨੂੰ ਕੁਰਕ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਧਿਰ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿਚਕਾਰ ਕੇਸ ਲੀਬਿਤ ਹੈ। ਨੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵਿਗਿਆਪਨ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸਥਿਤੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(7) ਸੈਕਸ਼ਨ 145 ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਇੱਕ ਲਾਭਦਾਇਕ ਧਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਨੱਥੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਕਟਕਾਲੀਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ

Mohinder Singh v. Shri Dilbagh Rai (Tiwana, J.)

ਨਿਪਟਾਰਾ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

(8) ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ: (i) ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਰਿਸੀਵਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ; (ii) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੰਬਿਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਧਿਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਪ੍ਰਾਈਮਾ ਜੇਡ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (iii) ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੇਸ ਦੀ ਲੰਬਿਤ.

(9) ਜੇਕਰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਰਿਸੀਵਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਆਖਰਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(10) ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਪਨ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਥਿਤੀ - ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ। ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ-ਸਹਿਤ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਪਨ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਲੰਬਿਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਦੂਸਰੀ ਧਿਰ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਦੂਸਰੀ ਧਿਰ ਨਿਜਾਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ

ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਉਪ-ਧਾਰਾ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸਦੀਆਂ ਸੰਕਟਕਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਕਰਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। 4), ਮੈਜਿਸਟਰ ਟ੍ਰੇਟ ਫਿਰ ਪੈਰਲਲ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਰੱਖੇਗਾ। . ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਭਾਰ ਨੂੰ ਸਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਗਲਤ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਡਫ਼ੂਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਮੰਨ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਗਲਤ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(11) ਤੀਸਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸ, ਯਾਨੀ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸਥਿਤੀ ਸਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੋਵਾਂ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਖਤਰਨਾਕ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿਗੜਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣ ਕੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਧਾਰਾ 145, ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਨੱਥੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ।

(12) ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਜਾਂ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਥਿਤੀ, ਕਿ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Mohinder Singh v. Shri Dilbagh Rai (Tiwana, J.)

ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਮ.ਆਰ.ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ., ਇਕੱਲੇ ਬੈਠੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਓਜ਼ ਹਰਿਆਣਾ (10) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਵਿਚਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਮਾਨ ਤੱਥਾਂ ' ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ -

“ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਖਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਧਿਰਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਧਿਰ ਨੂੰ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।”

ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਮਿਆਦ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਥਾਰਟੀ, ਆਰਡਰ XXXIX, ਨਿਯਮ 2(ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਪਿੱਛੇ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। 3) ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ

ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਲੰਬਿਤ ਹੈ
ਉਸੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕੋ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ
, ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਹੋਰ (11), ਜੀਬਾ ਬਨਾਮ ਚੰਦੂਤਲ (12) ਵਿੱਚ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ (ਪੈਰਾ 14) -

“ਏਆਈਆਰ 1926 ਬੰਬ ਵਿੱਚ. 91 (ਸੁਪਰਾ) ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(10) ਸੀ.ਆਰ. M. 728 M/75, 15-7-76 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(11) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1968 SC 1444

(12) ਏਆਈਆਰ 1926 ਬੰਬਈ 91.

ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ੇ

ਵਿਚ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਾਂ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

(13) *ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰ)* ਵਿਚ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਘਰ ਬਾਰੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੋ ਦੌਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨ। ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਯਾਨੀ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਕੁਰਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬਾਈ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਖਰਾਬ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਸਨੇ ਧਾਰਾ 145, ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਟੈਚਮੈਂਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਰਿਸ਼ੀਵਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ: -

“ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 1967 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕਿ ਕੀ ਇੱਥੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਮੈਂ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਾਂਗਾ ਕਿ ਕੀ ਰਿਸ਼ੀਵਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਗਨਨਾਥ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਰਜ਼ੀ ਹੁਕਮ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਟ੍ਰਿਸਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲੀਬਿਤ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਹੀ ਧਿਰ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕੋ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਲੀਬਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਟੇਅ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਛੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰ.ਐਚ. ਭੂਟਾਨੀ ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ

Mohinder Singh v. Shri Dilbagh Rai (Tiwana, J.)

ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲੋਂ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

(14) ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕੋ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕੋ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਪਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਉੱਪਰ ਮੈਂ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਨੰਬਰ (iii) ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾਉਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸਥਿਤੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ 1 ਫਰਵਰੀ, 1972 ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਖੋਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੇਧਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਦਿਲਬਾਗ ਰਾਏ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੋਲ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਆਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਜੇਕਰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(15) ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦਾ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਜ਼ਨਦਾਰ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ

ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਕੁਰਕੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸੀਵਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

(16) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਾਕਤ ਦੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ

ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ 6 ਸਤੰਬਰ, 1976 ਨੂੰ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.

(17) ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪੀ.ਐਸ.ਪੱਤਰ, ਜੇ. ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਬਦਲਣਾ ਪਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਾਨਯੋਗ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ, ਦੂਜਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਇੰਨੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਕੇ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ., ਧਾਰਾ 145, ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ, ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਕਟਕਾਲੀਨ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੋਕਥਾਮ ਕਾਰਵਾਈ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੂਓ ਮੋਟੂ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਦਖਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਿਰੋਲ ਵਿਹਾਰਕ ਡਿਸਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਉਣ ਲਈ ਛੱਡਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਮੈਂ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਕੇ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ.

*"-----

ਐਚ. ਐਸ. ਬੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

Mohinder Singh v. Shri Dilbagh Rai (Tiwana, J.)